

april 2024

Rupel.blad

Wandeltip :
Polders van Bazel/Rupelmonde

Magazine voor leden
Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar

COLOFON

Rupel.blad is het driemaandelijks magazine voor de leden van Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Rupelstreek.

Coverfoto

Baardvleermuis in ringoven Peeters – Van Mechelen – foto: David Van den Broeck

Lid worden

Stort 38 euro op bankrekening:
BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt
Dan bent u lid tot einde 2024
U ontvangt 4 keer/jaar Natuur en
4 keer/jaar Rupel.blad

Rupel.blad

Leden van andere Natuurpuntafdelingen, die Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 9 euro/jaar op rekening: BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften

Kunnen gedaan worden op rekening:
BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt,
mededeling 3796 Rupelstreek of 3718
Aartselaar, vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar

Contact Natuurpunt Rupelstreek

Erik De Keersmaecker: 0476/39.19.94
info@natuurpuntrupelstreek.be
www.natuurpunt.be/rupelstreek

Contact Natuurpunt Aartselaar

Luk Smets: 0477/66.94.32
info@natuuraartselaar.be
www.natuuraartselaar.be

Natuur.huis de Paardenstal

Boomsestraat 221 Niel
Bushalte de Lijn (Hellegat)
Lijnen: 290 – 291 – 294
Open op zondag 7 april, van 13u tot 17u.
In de periode mei/september, elke zondag open, telkens van 14u tot 18u. Sporadisch ook op zaterdag, als er vrijwilligers beschikbaar zijn.
Info: 0486/10.50.80 of
info@natuurpuntrupelstreek.be

Nieuwsbrieven en Blogspots

Natuurflits

Digitale nieuwsbrief met actueel nieuws over de activiteiten van Natuurpunt Aartselaar.
Aanmelden: stuur een mail naar :
luk.smets@telenet.be

Rupel.bericht

Digitale nieuwsbrief van Natuurpunt Rupelstreek
Aanmelden: stuur een mail naar:
info@natuurpuntrupelstreek.be

Kern Boom-Rumst:

facebook.com/NatuurpuntBoomRumst

Vormgeving Rupel.blad: Fried Happaerts
Oplage: 1.850 ex.

Moedig voortdoen...

De boerenprotesten van de voorbije maanden met reuzegrote tractoren van meer dan 100 PK in rijen naast en achter elkaar, die kruispunten en rotondes bezetten, dat maakt indruk. De acties van de boeren verleiden sommige politici tot plat opportunisme en meteen kwam Natuurpunt in het vizier. En dat kwam binnen, net zoals het binnenkwam dat de Europese Commissie het voorstel om het pesticiden gebruik tegen 2030 te halveren, heeft ingetrokken. Wetenschappers waarschuwen al veel langer voor de nefaste gevolgen van het gebruik van pesticiden. Ze richten een ravage aan in het milieu. Ze verzwakken en doden nuttige insecten, vogels en andere dieren, tasten de bodem aan, vervuilen het water in grachten, beken en vijvers, en ze zijn een bedreiging voor onze eigen gezondheid.

Dat Natuurpunt, een vereniging waarin duizenden vrijwilligers zich dag in, dag uit volledig belangeloos voor inzetten, zwaar werd aangepakt, dat komt ook binnen en het doet je even stilstaan waar je mee bezig bent.

Even toch, want wij blijven uiteraard moedig voortdoen.

Gelukkig was er ook goed nieuws, onder meer dankzij de goedkeuring van de Natuurherstellwet door het Europees Parlement. De wet om meer natuurgebieden in de Europese Unie te beschermen, hing immers aan een zijden draadje. Wat ook deugd deed, waren de reacties van enkele moedige perscommentatoren en vooral van Natuurpunt. Want Natuurpunt ijvert en lobbyt ook voor een eerlijke en duurzame landbouw. Een landbouw met respect voor de natuur, waarbij de boer een eerlijke prijs krijgt voor zijn product.

Moedig voortdoen is de titel van deze rubriek en dat mag je heel letterlijk nemen, praktisch elke dag opnieuw zijn onze vrijwilligers wel ergens mee bezig. In deze periode van het jaar met het overzetten van padden, kikkers en salamanders, het plaatsen en onderhouden van nestkasten, het onderhouden van wandelpaden, om er maar enkelen te noemen, in dit Rupel.blad kan je er meer over lezen. Waar we ook mee bezig waren, was het plannen en organiseren van 2 nieuwe cursussen. Een cursus over vissen, iets wat we nooit eerder deden en waarvoor we op de hulp kunnen rekenen van enkele medewerkers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

En opnieuw een langlopende cursus: Een jaar lang naar vogels kijken, iets wat we volledig met eigen vrijwilligers doen. Ervaren vogelkijkers die garant staan voor vele weetjes over vogels tijdens de 12 info-avonden en het gidsen tijdens de dagexcursies, boot- en bustochten.

Nieuw en iets wat we ook nooit eerder deden is het schrijven van een gemeentelijk memorandum, dit naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober. Voor de Rupelstreek enkel voor gemeente Boom en gemeente Rumst. De vrijwilligers van Natuurpunt Aartselaar deden het ook, met op pagina 14 een beknopte samenvatting van het verkiezingsmemorandum voor gemeente Aartselaar, het volledige document kan je bekijken op: www.natuuraartselaar.be/beleid/verkiezingen2024.

De memorandums voor gemeente Boom en gemeente Rumst kan je bekijken op de website: www.natuurpunt.be/rupelstreek.

Kijk zeker ook even naar de website: www.natuurpunt.be/projecten/standpunt-verkiezingen-2024. Daar lees je de visie van Natuurpunt over de verkiezingen van zondag 9 juni voor het Europees Parlement, de federale en de regionale parlementen.

En kies vooral voor de natuur, de natuur geeft ons alles wat wij mensen nodig hebben. Schoon water, een groene leefomgeving, vruchtbare grond en gezonde lucht om in te ademen.

Bedankt!

*Erik De Keersmaecker
voorzitter Natuurpunt Rupelstreek*

Wanneer het zoals nu maandenlang flink regent en er ook enkele zware stormen over de Lage landen trekken, dan weten we dat er flink wat ravage zal zijn in het Niels Broek. Het waterpeil stond er de laatste maanden weer erg hoog en in een met water verzadigde bodem hebben boomwortels minder houvast. Het resultaat was dat er opnieuw tientallen Canada-populieren tegen de vlakke gingen. Dat die inmiddels ruim 30 jaar oude Canada-populieren omwaaien, dat zien we graag gebeuren. Minder leuk is dat ze daarbij op wandelpaden terecht komen en erger dat ze op het vlonderpad vallen en daar schade aanrichten.

Dat gebeurde dan ook, gelukkig dit keer niet op het nieuwe 150 meter lange vlonderpad dat eind 2022 in het broekbos werd aangelegd, maar wel op het oude vlonderpad dat tijdens de lente van 2014 werd geplaatst.

Een vlonderpad heeft als voordeel dat het Niels Broek beter toegankelijk is voor wandelaars en natuurliefhebbers en dat de onderliggende bodem en flora zo beter wordt beschermd. Na elke regenperiode is het wandelpad door het broekbos immers erg modderig en staan er soms diepe plassen. Wandelaars zoeken dan steeds drogere delen op, waardoor het wandelpad uiteindelijk metersbreed wordt en planten worden vertrappeld.

Het nadeel van een vlonderpad is dan weer dat er bomen kunnen op vallen, wat schade veroorzaakt en dus extra herstelwerk voor de vrijwilligers van Natuurpunt. Geen gemakkelijk werk, materialen en gereedschappen moeten aangevoerd worden langs de Rupeldijk en met mankracht ter plaatse worden gebracht.

Een ander nadeel is dat het vlonderpad dat doorheen het broekbos tussen de Canadapopulieren loopt, na een langere regenperiode doornat en dus ook spekglad wordt.

Om dat probleem te verhelpen werd over de ganse lengte van het vlonderpad een gaasraster geplaatst. Tevens werd gewerkt aan het herstel van het oude beschadigde vlonderpad, ook geen gemakkelijke klus. Het werd eertijds aangelegd met recuperatiematerialen en nu 10 jaar later blijkt dat deze materialen deels versleten zijn.

Plaatsen anti-slipgaas op vlonderpad – foto: Gie Wyckmans

Verwijderen omgevallen boom van vlonderpad Niels Broek – foto: Erik De Keersmaecker

Verder in dit nummer — april 2024

Moedig voortdoen	2
Werken aan een veiliger vlonderpad in het Niels Broek	3
Op zoek naar vleermuizen in oude ringovens	4
Het kriebelt in Terhagen	6
Uitkijken naar de komst van de oeverzwaluwen...	7
NIEUW: Een cursus over VISSEN	8
NIEUW: Cursus Vogels kijken 2024-2025	9
Wandeltip : Polders van Bazel/Rupelmonde	10
Waar blijven de kleine zwanen?	12
Kraanvogels op trek naar het noorden	13
Gemeenteraadsverkiezingen 2024	14
Kom eens meedoen!	15
Agenda Aartselaar	16
Agenda Rupelstreek	18
In actie voor de torenvalk	20

Geopark Schelde Delta

De Vlaams-Nederlandse Delta is een uniek gebied. De geologische ontstaansgeschiedenis, de rijke cultuurhistorie, het voortdurende gevecht met het water en het leven met het water is overal tastbaar. Elke plek vertelt haar eigen verhaal en draagt zo bij aan de identiteit van het Schelde-estuarium.

Meer info: www.scheldedelta.eu

**SCHELDE
DELTA**

UNESCO
GLOBAL
GEOPARK i.o.

Vleermuizen vliegen niet naar Afrika om de winter door te brengen, maar zoeken in de herfst koele, rustige plaatsen op, waar ze tot het begin van de volgende lente in winterslaap gaan. De forten van de 2de en 3de fortengordel rond Antwerpen staan bekend als belangrijke overwinteringsplaatsen voor vleermuizen. Forten hebben we niet in de Rupelstreek, wel enkele oude ringovens, een reeks oude steenbakkerstunnels en ook enkele ijskelders.

In de wijk Noeveren loodst de Klinkaert-route je langs enkele oude ringovens. Inmiddels weten we dat die oude ringovens niet enkel prachtig industrieel erfgoed zijn, maar dat ze bijzonder interessant kunnen zijn als overwinteringsplaats. Ringovens komen immers in grote mate tegemoet aan wat vleermuizen nodig hebben. Een koele ruimte waar er weinig of geen verstoring is, en waar er voldoende groeven en spleten zijn waar ze zich kunnen verstoppen.

Sinds de winter van 2014 trachten we elke winter overwinterende vleermuizen in oude ringovens te tellen. Hulp krijgen we daarbij van Dirk Costrop, voorzitter van onze buurafdeling Oude Spoorweg en een prima vleermuizenkenner. Tijdens zo'n bezoek wordt er geduldig in elke holte, spleetje of voegje van het metselwerk gekeken. Na bezoeken aan ringovens Peeters-Van Mechelen, Frateur/'t Geleeg en EMABB, allemaal in de Boomse wijk Noeveren, blijkt dat ringoven Peeters-Van Mechelen met stip bovenaan staat als beste locatie.

Ringoven Peeters-Van Mechelen werd inmiddels al meerdere keren bezocht en tijdens de laatste telling op 6 januari 2024 werden er 24 overwinterende vleermuizen geteld, met daarbij 3 grootoorvleermuizen, 15 baardvleermuizen en 6 watervleermuizen.

Dat zijn de hoogste aantallen, sinds de start van de tellingen in 2014.

Inmiddels brachten we ook bezoeken aan ringovens Frateur/'t Geleeg en EMABB. Op maandag 15 januari werd Ringoven 't Geleeg/Frateur bezocht en daar vonden we 7 baardvleermuizen. Op zaterdag 27 januari was het de beurt aan Ringoven EMABB/Brik Boom en daar vonden we 6 baardvleermuizen en 2 watervleermuizen. Ondanks het feit dat beide ringovens in de eerste plaats een museum- en een educatieve functie hebben en dus regelmatig bezocht worden tijdens gegidste excursies, blijken ze toch interessant te zijn voor overwinterende vleermuizen.

Bijzonder leuk was ook dat we na ons bezoek aan beide ringovens door de beheerders en vrijwilligers van 't Geleeg/Frateur en EMABB/BRIK Boom getraceerd werden op een warm drankje en een gezellig napraatje.

Het op naam brengen van de soorten vleermuizen is geen makkelijke klus, de vleermuizen zitten soms diep verstopt in de spleten tussen het metselwerk, maar mits wat geduld, een goede lamp en enige kennis van de soorten lukt het doorgaans wel, vooral als het snoetje van de vleermuis zichtbaar is.

Baardvleermuizen hebben een donker, vaak zwart snoetje. De rugvacht is meestal donkerbruin, terwijl de buikvacht kan variëren in verschillende grijs tinten. Met een vleugelspanwijdte tussen 190-225 mm horen ze bij de middelgrote vleermuizen. Baardvleermuizen jagen bij voorkeur in

Op zoek naar overwinterende vleermuizen in ringoven EMABB/BRIK Boom
foto: Erik De Keersmaecker

een landschap met kleine landschapselementen, zoals bomenrijen en houtkanten en langs bossen, in rivier- en beekdalen en ook wel boven weilanden.

Watervleermuizen zijn gespecialiseerd in het jagen op insecten die op of vlak onder het wateroppervlak leven. Met hun gevoelige echolocatie detecteren ze zelfs muggenlarven die één millimeter boven het wateroppervlak uitsteken en scheppen deze met hun poten uit het water. Dit gaat het beste bij een open en relatief glad wateroppervlak. Het is een middelgrote soort met een vleugelspanwijdte van 24 tot 28 cm. De grijswitte buik contrasteert vrij sterk met de bruinrijze rugzijde, terwijl het snoetje roze tot lichtbruin is.

Grootoorvleermuizen zijn dan weer herkenbaar aan de grote oren, het zijn middelgrote vleermuizen met een vleugelspanwijdte van 25 tot 30 cm. Tijdens de winterslaap plooiën ze hun oren onder hun vleugels zodat hierdoor enkel de lange spitse tragus te zien is, dat is de wetenschappelijke benaming voor het stukje kraakbeen aan de voorzijde van de oorschelp. De rugvacht is grijsbruin tot lichtbruin, opvallend is het roze tot grijsbruine snoetje. Ze kiezen meestal bij de ingang gelegen plaatsen waar ze onderhevig zijn aan sterke wisselingen in temperatuur, luchtvochtigheid en lichtintensiteit.

Een mooi voorbeeld...

Dat er mits een goede inrichting en beheer van oude ringovens spectaculaire resultaten kunnen behaald worden bewijst de ervaring in ringoven La Bonne Espérance in Turnhout. Daar is Natuurpunt erin ge-

Ringoven Peeters – Van Mechelen – foto: Erik De Keersmaecker

slaagd om de oude ringoven aan te kopen en dankzij de inrichtingswerken zijn de aantallen overwinterende vleermuizen er in een periode van nauwelijks 10 jaar gestegen van ongeveer 100 diertjes naar 383 diertjes tijdens de laatste telling van 27 januari, met daarbij: 74 watervleermuizen, 112 baardvleermuizen, 176 franjestaarten, 4 grootoorvleermuizen, 2 ingekorven vleermuizen en 15 vleermuizen, waarbij de soort niet kon worden bepaald.

Met deze resultaten staat ringoven La Bonne Espérance in de top 10 van de beste overwinteringsgebieden voor vleermuizen in Vlaanderen. Opmerkelijk is ook dat de plaatselijke vrijwilligers van Natuurpunt er eveneens in geslaagd zijn, om enkele gebouwen in de buurt zodanig in richten, zodat ze dienst kunnen doen als zomerverblijfplaats voor vleermuizen.

Zwermgedrag...

In de nazomer en herfst vliegen vleermuizen er 's nachts op uit. Ze bezoeken plekjes die geschikt zijn om de winter door te brengen en vliegen er samen rond. Tot voor enkele jaren was er weinig geweten over het zwermgedrag. Tot vrijwilligers van de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt op pad gingen en enkele geheimen van zwermende vleermuizen konden bloot leggen. Blijkt dat vleermuizen tijdens de nazomer en de herfst de winterverblijfplaatsen reeds bezoeken. Dat verkennende gedrag wordt zwermen genoemd. Het blijkt tegelijk ook een soort sociaal gebeuren te zijn. Vleermuizen ontmoeten er soortgenoten en er wordt gebalst en gepaard. Daarom is de bescherming van zwermplaatsen erg belangrijk: ze zijn cruciaal voor de voortplanting en dus ook voor het voort-

bestaan van heel wat soorten vleermuizen. Opmerkelijk is ook dat het voornamelijk mannelijke dieren zijn die in de omgeving van de zwermplaatsen verblijven, terwijl vrouwelijke dieren er op bezoek komen en af en aan vliegen tussen de zwermplaatsen en de kraamkolonies.

De toekomst

De bescherming en het behoud van oude ringovens in de wijk Noeveren is niet enkel van belang voor hun landschappelijke, historische en toeristische meerwaarde, maar is dus ook essentieel voor de instandhouding van vleermuizen. Met Natuurpunt Rupelstreek blijven we ijveren voor het behoud en een juist beheer van het erfgoed. Zo versterken we de aanwezige populaties en zullen deze fascinerende diertjes in onze bebouwde kom blijven rondfladderen. Weet trouwens ook dat vleermuizen behoorlijk oud kunnen worden, watervleermuizen kunnen zelfs 40 jaar worden.

De toekomst van ringoven Peeters-Van Mechelen staat dan ook hoog op onze streefdoelenlijst. De ringoven is eigendom van de Vlaamse Waterweg NV en meteen na de eerste inventarisaties in 2014 werd in samenwerking met de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt gewerkt aan de opmaak van een stappenplan. Een stappenplan met als belangrijkste streefdoel: de ringoven op te waarderen en zo te behoeden voor verder verval, het afval te verwijderen en de toegangen af te sluiten. Jammer genoeg konden we de Vlaamse Waterweg NV toen niet overtuigen om deze doelstellingen waar te maken.

Inmiddels zijn we bijna 10 jaar verder en gaan we opnieuw een voorstel doen aan de Vlaamse Waterweg NV. Een voorstel met meer concrete maatregelen, de reacties kunnen we nog niet voorspellen, maar we hopen dat de omstandigheden dit keer beter geschikt zijn, om tot een resultaat te komen.

De voorbije 10 jaar hebben we trouwens niet enkel gewerkt aan de jaarlijkse tellingen van overwinterende vleermuizen, maar werd er ook gewerkt aan het dichtleggen van de smalle kokers in het bakstenen plafond van de ringoven. Via die kokers kan warme lucht ontsnappen, en daarmee samenhangend het droge binnenklimaat. Door het afsluiten van die kokers blijft er een luchtbel in de ringoven hangen, waardoor er een constante temperatuur en een iets hogere vochtigheidsgraad ontstaat. Een taak die tijdens de winter van 2016 werd uitgevoerd en waarbij de kokers met oude dakpannen werden dichtgelegd.

Tot slot, een welgemeend dank U aan alle tellers en helpers in de periode 2014-2024 en dit verhaal wordt dus vervolgd...

Tekst: Erik De Keersmaecker, Natuurpunt Rupelstreek

Op zaterdag 9 maart bracht de prille lente weer het beste naar boven in een ploeg geëngageerde vrijwilligers die aan de slag gingen in en rond het natuurgebied Kleiputten Terhagen. Een greep uit de activiteiten van die productieve voormiddag: recent werd het laatste deel van de nieuwe toegangsweg verhard met aangestampt steenpuin, met dank aan Erik. Het is dus na jaren ploeteren weer mogelijk om tot aan de parking op de betonplaat te rijden zonder een modderbad te nemen of tussen de plassen door te slalommen. Helaas walste de graafmachine die daaraan te pas kwam ook de metalen pijp plat waarin de poort vastgezet werd. Met hamer en koevoet slaagden we erin dat gaatje weer open te wrikken, waarop Marc nog voor een beschermend betonnen sokkeltje zorgde.

Zie artikel oeverwaluw: Inne, Peter, Siebe, Nick, Maarten, Erik en Marc werken aan een warm welkom voor de oeverwaluwen. Het betere ambachtelijke opvulwerk met de zon in de rug en de voeten in de modder. Laat maar komen, die zwaluwen!

Als vakman op rust heeft Ludo veel oog voor onze infrastructuur. Dat kwam onze chalet nog maar eens ten goede, ditmaal met een onderhoudsbeurt van het dak en de dakgoot. Waar kwam immers die onheilspellende schimmelplek vandaan op het plafond van ons keukentje? Samen met Dirk gaf hij de begroeiing achter de chalet een stevige snoeibeurt en smeedde hij al plannen voor de herstelling van de dakgoot. Ook de zonnepanelen kregen een poetsbeurt en kunnen ons weer van de nodige energie voorzien.

Nog zo'n onmisbaar duo: Marc en Oscar weten elkaar te vinden als er weer eens nood is aan vakwerk. Hier werken ze samen aan de balustrade die onze nieuwe educatieve vlonder nog wat veiliger zal maken. Op half werk kan je hen alvast niet betrapen. Net voor de start van het broedseizoen werd vandaag ook nog de strijd aangegaan met enkele gesneuvelde bomen. Of ze nu dwars over de wandelweg lagen of in de nieuwe kamsalamandervijver: Dirk, Jan en Luc trokken de handschoenen aan en zweetten de winter uit hun lijf. Met dank aan een kranige jeep met heel wat kilometers op de teller.

Herstel metalen pijp door Marc

Opvullen nestgangen oeverwaluwenwand

Opkuiswerk dak chalet door Ludo

Opruimen omgewaaide boom in nieuwe kamsalamandervijver door Jan en Dirk.

Elk jaar opnieuw hoopvol uitkijken naar de komst van de oeverzwaluwen...

Ergens midden april keren oeverzwaluwen massaal terug uit Afrika. Meteen na hun aankomst in de broedgebieden beginnen ze met het graven van hun nesten. Van nature doen ze dat in steile oevers van rivieren, of gewoon ergens anders waar er steile wanden beschikbaar zijn. Een nestgang kan wel een meter diep zijn, en helemaal achteraan zit dan de nestholte. Een geschikte wand kan je makkelijk herkennen aan de vele gaten en honderden zwaluwen, die dan met z'n allen kwetterend rondvliegen boven en voor de nestgangen. Zodra er jongen zijn, is het pas een drukte van jewelste met vaders en moeders oeverzwaluw die aanvliegen met hun snavels vol met insecten.

Het zijn mooie natuurbeelden en -geluiden, die je zelf kan ontdekken in het natuurgebied Kleiputten Terhagen. Volg het bewegwijzerde wandelpad vanaf kijkpunt ijsvogel in de richting van het kijkpunt met zicht op de steile wanden van de oude kleiput en de huidige kleiontginningen.

Oeverzwaluwen zijn het kleinste broertje uit de zwaluwenfamilie. Je herkent ze best aan hun vleermuisachtige, fladderende vlucht en uiteraard ook aan hun gekwetter. In tegenstelling tot de andere zwaluwensoorten zoeken oeverzwaluwen niet het gezelschap op van de mens. Hoge, steile en onbegroeide wanden zijn een absolute voorwaarde om tot broeden te komen. In die wanden schrapen ze met hun snavel een gang uit. En ook al zijn de omstandigheden hier perfect, het aantal broedparen is ook sterk afhankelijk van factoren tijdens de trek en in de overwinteringsplaatsen. Oeverzwaluwen overwinteren in de Sahel, één van de droogste plekken op planeet Aarde waar ze soms geconfronteerd worden met extreme droogte, wat voedsel-schaarste kan veroorzaken. Sinds 1996 volgen we met enkele vrijwilligers het wel en wee op van de oeverzwalu-

Oeverzwaluw- foto: Luc Meert

wen. Het was dan ook verheugend dat de kolonie in 2019 voor het eerst neerstreek in de steilwand van een oude kleiput langs het Keibrekerspad, perfect bekijken vanuit het natuurgebied Kleiputten Terhagen. Sindsdien is het makkelijker om het aantal bewoonde nestgangen te tellen. Op 3/7/2019 telden we 80 bewoonde nestgangen. Een behoorlijk aantal, maar sindsdien gaat het aantal broedparen er in stijgende lijn, met 250 bewoonde nestgangen op 11/6/2020, in 2021 opnieuw een sprong vooruit met 315 nestgangen op 12/5, in 2022 weer wat minder met 250 bewoonde nestgangen op 19/7 en vorig jaar zelfs een recordaantal met 379 nestgangen tijdens een telling op 11/7. Nestgangen tellen is één zaak, nog belangrijker is ervoor zorgen dat de zwaluwen er in alle rust kunnen broeden, vooral omdat in de omgeving van de oude kleiput volop gewerkt wordt. Mits dat op voldoende afstand gebeurt, is er geen probleem voor de zwaluwen. We zijn dan ook bijzonder verheugd dat Steenbakkerijen Wienerberger, de eigenaar van de oude kleiput, tot op heden telkens rekening hield met onze vraag om de omgeving van de broedplaatsen te mijden. De aanwezigheid van de kolonie oeverzwaluwen wordt ook telkens

meegenomen tijdens het jaarlijks overlegmoment met Steenbakkerijen Wienerberger in het kader van het project monitoring rugstreep in de actieve kleigroeve door medewerkers van Natuurpunt Studie.

Handen uit de mouwen voor de oeverzwaluwen...

Eind april is het dus uitkijken naar de terugkomst van de oeverzwaluwen en hopen dat ze opnieuw kiezen voor de broedplaats in de steilwand van de oude kleiput. Maar toch hopen we ook dat een aantal paartjes zouden kiezen voor een broedplaats in de zwaluwenwand in de nieuwe eco-corridor, die een verbinding maakt tussen de dijk van de Rupel en het natuurgebied Kleiputten Terhagen. De wand bestaat uit 12 betonnen elementen, met in elk element 12 gangen. Vorige zomer werden al meermaals jagende oeverzwaluwen waargenomen boven de eco-corridor, vlak voor de betonnen zwaluwenwand.

Om alles tiptop in orde te maken voor de komst van de zwaluwen werd tijdens een werkmoment op zaterdag 9 maart door enkele Natuurpunt-vrijwilligers gewerkt aan het opvullen van de gaten met zand. Nu maar afwachten of de zwaluwen de wand zullen ontdekken...

Tekst: Erik De Keersmaecker

Nestgangen oeverzwaluwen in oude kleiput – foto: Erik De Keersmaecker

Peter aan het werk met het opvullen nestgangen betonnen wand oeverzwaluwen – foto: Erik De Keersmaecker

NIEUW: Een cursus over VISSEN

Vissen zijn al sinds de oudheid met mensen verbonden, voornamelijk als voedsel. Toch weten we relatief weinig van wat er onder water met deze dieren gebeurt. Onder de waterspiegel gaat immers een verborgen wereld schuil. Een wereld met eigen kleuren, bijzondere soorten, zorgzame ouders, gigantische rovers en kleine wereldreizigers.

Tijdens de cursus leer je in 6 lessen van alles over de soorten vissen, die in de Schelde, de Rupel, in poelen en vijvers voorkomen.

Tijdens 2 info-avonden vertellen biologen Rhea Maesele, Ine Pauwels en Simon Plaetinck (Instituut Natuur- en Bosonderzoek) ons meer over de habitats, de ecologie en de leefwijze van de vissen in onze rivieren, beken en vijvers. Op het programma staan ook 4 praktijkmomenten.

We starten met een bezoek aan de Viskwekerij van Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) in Linkebeek. Daar worden verschillende vissoorten gekweekt die in onze Vlaamse waterlopen zeldzaam zijn geworden of bedreigd zijn. Deze worden later in diverse waterlopen uitgezet. Het gaat onder meer om beekforel, kwabaal, beekprik, serpeling, kopvoorn en rivierdonderpad.

Daarna staan er nog bemonsteringen van schietfuiken in de Schelde en de Rupel op het programma.

We sluiten de cursus af in het natuurgebied Kleiputten Terhagen. Daar kijken we ook naar de vangsten in de schietfuiken en tevens in trechterfuiken, die in enkele poelen werden geplaatst.

Het programma:

- Dinsdag 28 mei (19u30/21u30): Info-avond in NH de Paardenstal spreker: Rhea Maesele (INBO)
- Donderdag 30 mei (19u30/21u30): Info-avond in NH de Paardenstal sprekers: Ine Pauwels en Simon Plaetinck (INBO)
- Donderdag 6 juni (13u/16u): Bezoek viskwekerij Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) Linkebeek.
- Vrijdag 14 juni (16u30/18u): Bemonsteren schietfuiken Rupel
- Vrijdag 28 juni (16u/17u30): Bemonsteren schietfuiken Schelde
- Donderdag 4 juli (16u/18u): Bemonsteren schietfuiken en trechterfuiken natuurgebied Kleiputten Terhagen

Praktische info:

Om praktische redenen wordt het aantal deelnemers beperkt tot 20 personen.

Hoe inschrijven: 28 euro (leden Natuurpunt), 20 euro (- 16 jaar) en 38 euro (overige). Het inschrijvingsgeld kan gestort worden op rekening: BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek, mededeling: Cursus over vissen, gsm-nummer en emailadres.

Het volledige programma vind je op:

www.natuurpunt.be/rupelstreek

Voor meer info: mail naar info@natuurpuntrupelstreek.be

De cursus is een organisatie van Natuurpunt Rupelstreek, met medewerking van het INBO.

Bemonsteren schietfuiken in de Rupel op 6/7/2023 – foto: Erik De Keersmaecker

Vangst baars en pos in vijvers natuurgebied Kleiputten Terhagen op 6/5/2023
foto: Steven Roels

Vangst palingen op 6/7/2023 in de Rupel – foto: Erik De Keersmaecker

Het vogels kijken scheert bijzonder hoge toppen bij Natuurpunt Rupelstreek. Elke maand kan je met ervaren vogelkijkers op stap gaan voor een vogelkijktocht omheen het vogelrijke Noordelijk eiland en om de 2 maand omheen het nieuwe overstromingsgebied Battenbroek/Grote Vijver.

Maar vanaf oktober doen we er een stevige schep bovenop. Je krijgt immers de kans om je een gans jaar lang onder te dompelen in de indrukwekkende vogelwereld. En je hebt zelfs de keuze om dat een half jaar of een gans jaar lang te doen. Je kan inschrijven voor het volledig aanbod aan 12 info-avonden, 5 dagexcursies, 2 avondexcursies, 5 bustochten, een boottocht en een heuse Vogelkijkmarathon, of je kiest voor een half pakket. Uiteraard heb je als je voor het volledig pakket kiest een stevig prijsvoordeel.

Alle theorie-avonden gaan door in Natuur.huis de Paardenstal in Niel, telkens op een vrijdagavond en altijd van 19u30 tot 22u15. Die info-avonden en alle excursies worden begeleid door vrijwilligers van Natuurpunt Rupelstreek en Vogelwerkgroep Rupel. Allen ervaren vogelkijkers, zo kunnen we de deelnameprijzen relatief laag houden. De cursus: Vogels kijken 2024-2025 richt zich tot een breed publiek en men hoeft dus geen voorkennis te hebben om deel te nemen. Deelnemers die nog geen verrekijker hebben, hoeven ook niet te wanhopigen, aan hen wordt een verrekijker ter beschikking gesteld.

Het programma:

De cursus start op vrijdag 11/10 (thema: Kennis maken met het vogels kijken). De volgende info-avonden gaan door op 8/11 (wintervogels), op 6/12 (meeuwen en sterns), op 10/1 (steltlopers), op 7/2 (nachtroofvogels), op 14/3 (riet- en struweelvogels), op 4/4 (vogels langs plassen en rivieren), op 9/5 (dagroofvogels), op 6/6 (reigers/lepelaars/aalscholvers/ooievaars), op 18/7 (akkervogels), op 8/8 (soortenjagers) en op 5/9 (vogeltrek).

Tussendoor gaan de deelnemers op stap:

- Met de bus naar De Spuikom van Oostende en de Uitkerkse polder op 14/12, naar Zuid-Holland en Zeeland op 15/2, naar de IJzermonding en de Blankaart op 26/4, naar de Oostkantons op 31/5 en naar Waverhoek en de Zouweboezem op 14/6.
- Met de boot voor een tocht op de Schelde en de Rupel op 18/1.
- Voor dagexcursies naar het Noordelijk eiland en de polders van Kruibeke op 19/10, de natuurgebieden op Linkeroever op 16/11, de Paardenweide en de Wijmeers op 29/3, de plateau's bij Hoegaarden op 23/8 en Zeeuws-Vlaanderen op 20/9.
- Avondexcursies in het boerenland van Schelle op 22/2 en de Kalmthoutse heide op 5/7.
- En een heuse vogelkijkmarathon op 17/5.

Praktische info:

Omwille van praktische redenen wordt het aantal deelnemers beperkt tot maximaal 30 deelnemers.

Inschrijven voor het volledige pakket kost 300 euro/leden Natuurpunt, niet-leden 335 euro.

Voor het pakket periode oktober/februari betaal je 170 euro/leden Natuurpunt, niet-leden: 190 euro. Voor het pakket maart/september betaal je 170 euro/leden Natuurpunt, niet-leden 190 euro.

Dit bedrag of deze bedragen kunnen gestort worden op rekening BE70 0013 5986 4925 van Natuurpunt Rupelstreek, met vermelding: Cursus vogels kijken 2024/2025 – volledig pakket of pakket oktober 2024/februari 2025, eventueel pakket maart/september 2025, met vermelding van je naam, gsm-nummer, emailadres en keuze pakket. In het inschrijvingsgeld is de deelname aan de bustochten en boottocht inbegrepen.

Meer info: info@natuurpuntrupelstreek.be

De cursus Vogels kijken 2024-2025 wordt georganiseerd i.s.m. Vogelwerkgroep Rupel.

Middelste zaagbek – foto: Fons Van den heuvel

Zwarte ruiter – foto: Luc Meert

Kleine zilverreiger – foto: Karl van Overloop

Polders van Bazel/Rupelmonde

Aan de overkant van de Schelde vormen de polders tussen Kruibeke, Bazel en Rupelmonde een 650 ha groot gecontroleerd overstromingsgebied. Ze zijn de laatste schakel van het eerste Sigmaphan, dat na de overstroming van Ruisbroek in 1976 tot stand kwam om het rivierenland van Schelde, Rupel, Dijle en Nete te beschermen tegen overstromingen. Vogels, libellen, vissen en zoogdieren profiteren er van ruim 300 hectare slikken en schorren, 150 hectare weidevogelgebied en 150 hectare natte elzenbroekbossen. Kilometerslange dijken en wandelpaden bieden er een schitterend uitzicht over het gebied en tevens over de machtige Schelde.

1. Een comfortabele veerboot brengt je naar de overkant van de Schelde, daar ga je metéén naar rechts en wandel je over de nieuwe overlooppdijk. Meteen heb je een mooi zicht op de polder, met natte graslanden en grachten afgezoomd met brede rietstroken. Dit gebied werd ingericht als weidevogelgebied. Grutto, tureluur, watersnip en scholekster waren de doelsoorten als broedvogels. Jammer genoeg is dit nog steeds een droom, met wat geluk kan je deze prachtige vogels nu ontdekken als doortrekkers. Wie goed oplet ontdekt moeiteloos een buizerd of torenvalk, jagend of rustend op een paaltje. De sloten lopen loodrecht op de dijk, bekijk ze telkens even, veel kans dat je enkele watersnippen of een blauwe reiger ontdekt.

2. Iets verder wisselen rietlanden af met ruigten. Dit is het terrein voor rietvogels. Tijdens de vroege lente kan je hier de snikkende zang van blauwborst horen. De weken daarna, komen kleine karekiet, rietzanger en bosrietzanger het zangkoor volmaken. Let ook op voor de merkwaardige zang van snor, rietgors, sprinkhaanzanger en grasmus. Ter hoogte van de in- en uitwateringssluis heb je een prachtig zicht op de Schelde en de slikplaten links en rechts van de geul. Tijdens de herfst bloeit hier zeeaster, een prachtige plant, die graag op plaatsen groeit, onder invloed van zout of brak water.

3. Opnieuw verandert het landschap, nu kijk je naar een soort greppellandschap met plassen en natte stroken, kijk hier uit naar steltlopers, zoals watersnippen. Je moet wel goed kijken, want soms is het best wel een uitdaging om ze te vinden, door hun schutkleur blijven ze goed verborgen.

4. Via de betonnen trap tegen de overlooppdijk wandel je naar dit mooie kijkpunt. De Heirbeek stroomt in de richting van de uitwateringssluis in de Schelde. Het landschap aan je rechterkant toont een beeld met immense rietvelden met hier en daar skeletten van afgestorven bomen. Misschien ontdek je wel een bruine kiekendief zwevend boven de rietvelden. Kiekendieven kan je in de vlucht herkennen aan de stand van de vleugels, die

Bruine kiekendief – foto: Luc Meert

staan in de vorm van een v, in tegenstelling tot bijvoorbeeld een buizerd, die zijn vleugels plat houdt.

5. Het wandelpad op de smalle dijk van de Heirbeek leidt je naar een tijdsapsule aan de linkerkant van de dijk. Hier stond ooit een cafeetje, een verzamelplaats voor vissers, jagers en stropers. De verhalen die hier verteld werden, willen we als natuurliefhebbers liever niet horen. Al waren er zeker ook interessante verhalen bij. Iets verder wandel je rechts van de dijk via een rietscherm naar een prachtige overdekte kijkwand, met zicht op de Barbierbeek. Hier kan je enkele eendensoorten wel erg dichtbij bekijken. Bekijk ze rustig en geniet van de kleurschakeringen op de veren, bijvoorbeeld bij krakeenden. Op enige afstand lijken het gewoon grijze eenden, tot je ze beter kan bekijken en dan zie je pas wat een prachtige vogels het wel zijn.

6. Aan de overkant van het kasseiwegje kijk je naar de Bazelse kreek, ook weer het bekijken waard. Gele plomp groeit hier overvloedig. Voor enkele jaren terug was dit de place-to-be om er naar een ralreiger te kijken, een zeldzame dwaalgast uit het zuiden. Blauwe reigers zijn hier meestal aanwezig, maar let toch goed op, want purperreiger is hier ook een jaarlijkse gast.

7. Rechts van het pad kijk je naar een eeuwenoud Ferrarisbos, met zomereiken en tamme kastanjes. Dit is het domein van bosvogels, misschien hoor je wel het dudeljo-gezing van de wielewaal. Ondanks zijn tropische felgele kleur is de vogel moeilijk te ontdekken.

8. Hier kijk je opnieuw naar een project om de biodiversiteit in de Kruibeekse polders flink omhoog te sturen. Tijdens de zomer van 2020 toverden graafmachines er enkele weilanden om tot een waterrijk plas- en draslandschap, met daaraan gekoppeld het uitgraven van dichtgeslibde grachten en grotere vijvers. Op termijn moeten deze percelen zich ontwikkelen tot een waterrijk rietveld. De palen met rasters er omheen moeten vermijden dat meerkoeten de rietstengels onder water opsmullen.

9. De wandeling leidt via de Blauwe Gaanweg tot onderaan de hoge ringdijk, en in de plassen kijk je naar enkele merkwaardige metalen kooien in het water. Hier tracht men krabbenscheer te introduceren in de kreek en de zijkreken. Krabbenscheer is een prachtige plant, die tijdens de winter wegzakt tot op de bodem van de plas en zodra de lente het water opwarmt, naar het oppervlak stijgt en daar een dichte vegetatie vormt. De kooien moeten vermijden dat meerkoeten de planten tijdens de wintermaanden van de bodem oppikken en opeten. Als het project slaagt en de krabbenscheer zich verder verspreidt bestaat de mogelijkheid dat moerassternen, zoals zwarte stern hier komen broeden. Ze gebruiken drijvende planten, zoals krabbenscheer om hun nesten op te bouwen. Het pad leidt tot bij het idyllische Coninckshofke. Dit is ook weer een plek om een tijdje te vertoeven. Het gebouwtje fungeert nu ook als één van de mooiste vogelkijkplekken van de Lage Landen. Scan tussen de brede openingen tussen de planken naar de oevers van de kreken, en naar opstaande takken. Veel kans dat je daar een ijsvogel ontdekt.

10. Tijdens je wandeling langs de Rupelmondse kreek heb je veel kans om beversporen te ontdekken, let vooral op afgeknaagde boomstammen. In de Rupelmondse kreek wonen meerdere beverfamilies. Na een afwezigheid van ruim anderhalve eeuw heeft de bever een flink deel van Vlaanderen heroverd. Een mooie picknickplaats op een kleine heuvel biedt een mooi zicht op het mooie geres-taureerde Karperhuisje en op de Rupel-

Bever – foto: Fons Van den heuvel

mondse kreek, opnieuw een plek om een tijdje te vertoeven. Rechts leidt een steile trap je naar een kijkpunt, met een mooi zicht op de kreek en op het Karperhuisje.

11. Het landschap onderaan de dijk toont opnieuw graslanden, doorsneden met sloten afgezoomd met smalle rietkragen. Blauwborstjes, kleine karekieten en rietgorzen vertoeven in de rietkragen,

let op de paaltjes langs de weilanden. Tapuiten, paapjes en roodborsttapuiten gebruiken ze als uitkijpunten om voorbijvliegende insecten te vangen, meestal keren ze terug naar dezelfde plaats. In de sloten zoeken lepelaars en kleine zilvreigers naar voedsel.

12. Op weg naar dit kijkpunt kijk je in de richting van de Schelde naar brede riet-

stroken. Rietgorzen vertoeven hier graag. Je ontmoet er ook een merkwaardig gebouwtje, of wat er nog van overblijft. Ooit was dit de plaats waar de inwoners uit Bazel, Rupelmonde en Hemiksem kwamen zwemmen in de Schelde. Dit bijzondere gebouwtje - het Zweedse paviljoen tijdens de Wereldtentoonstelling van 1930 in Antwerpen - werd op het einde van de Wereldtentoonstelling afgebroken en hier heropgebouwd. De omgeving van het paviljoentje is een prima omgeving voor ransuil en buizerd, let iets verder op alleenstaande boompjes of struiken, misschien zie je wel een roodborsttapuit.

13. Bij het laatste kijkpunt van deze tocht kijk je naar de Fasseitpolder, een infobord vertelt je het verhaal van de Fasseitpolder. Hier kreeg de Schelde opnieuw vrij spel, dagelijks spoelt met hoogtij Scheldewater het gebied in. Met laagtij liggen dan weer grote slikplaten bloot, die werken als een magneet op wulpen, berg-eenden, krakeenden, wintertalingen en kieviten.

Lengte volledige wandeling: 12,8 km

- polders van Bazel: 5,8 km
- polders van Rupelmonde: 7,8 km

Start

Veersteiger Callebeekstraat
Vaartijden veerboot:
www.welkombijvloot.be/uurregeling-veerdienst-bazel-hemiksem

Toegankelijkheid

- Het hele jaar door op de paden. Een verrekijker en stevige schoenen zijn een aanrader.
- Wandelaars met honden zijn welkom, wel steeds met hun dier aan de leiband.

Openbaar vervoer

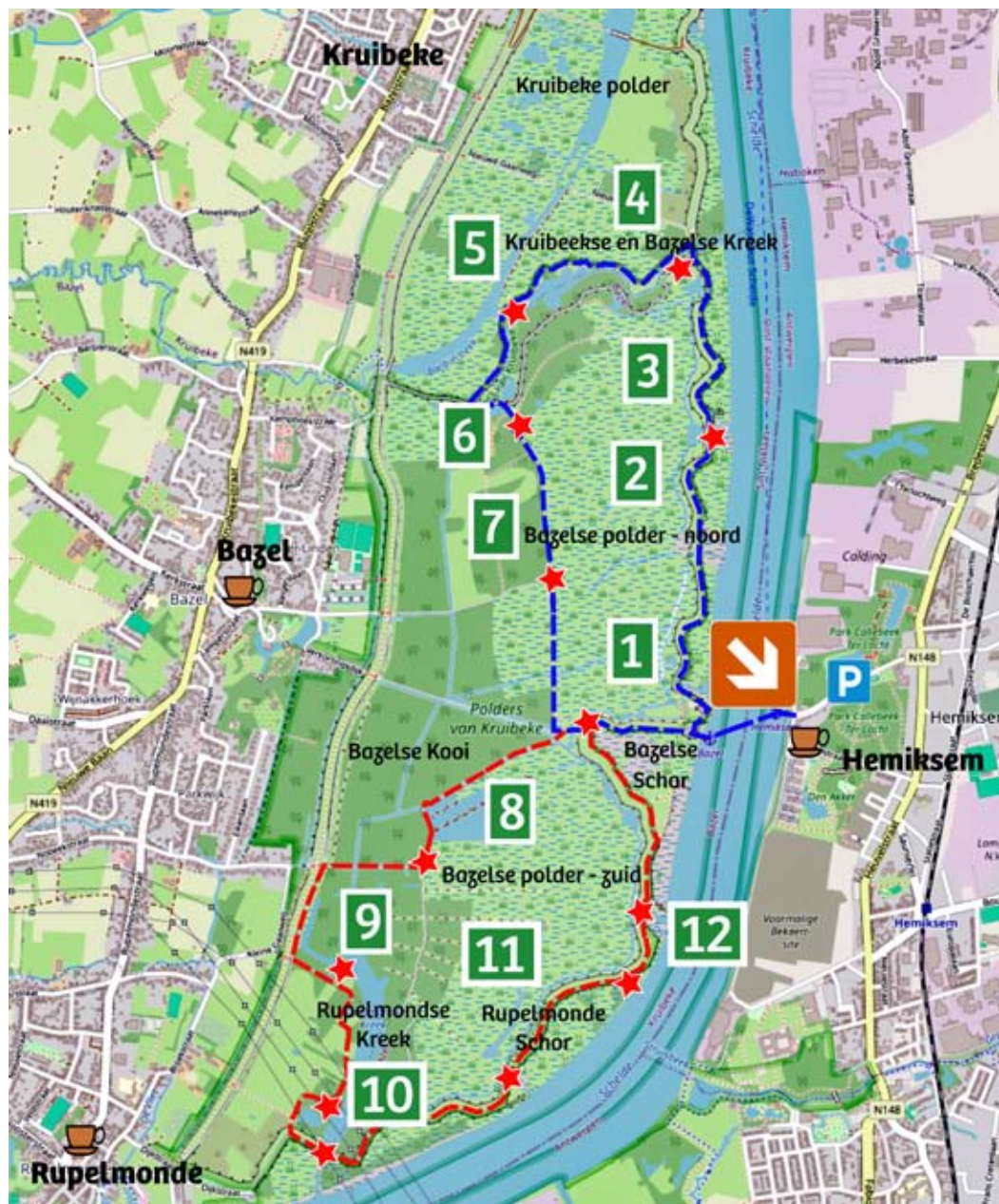
- De Lijn: lijnen 290 – 291 – 295 halte Scheldestraat of Callebeekstraat, op 600m
- NMBS station Hemiksem: op 1,2 km

Parking

- Parkeerstroken Scheldeboord/Callebeekstraat/Scheldestraat.

Eten en drinken

- Eetcafé De Veertoren 03-887.73.14
info@deveertoren.be

Waar blijven de kleine zwanen?

“Witte zwanen, zwarte zwanen! Wie gaat er mee naar engelland varen? Engelland is gesloten. De sleutel is gebroken. Is er dan geen timmerman. Die de sleutel maken kan?” Enzovoort.

Het zat ver, de bewoordingen van het liedje dat enthousiast over een ijverig bekrijte speelplaats schalde toen kinderen nog petotters waren. Waar de witte zwanen symbool stonden voor de engelen die een geboorte begeleidden, luisterde de aankomst van groepjes kleine zwanen de laatherfstige plassen in onze contreien op met Siberische gezangen uit geelgeklepte snavels.

Een triomfantelijke belevenis was het telkens. De aankomst van een stelletje sneeuw witte, Siberische buignekken. Een enkele keer werden ze vanop een trektelpost langs de Schelde in Ekeren aangekondigd waarna ze een half uurtje later tussen de hoogspanningsleidingen dalend richting het Noordelijk eiland in Wintam werden opgemerkt. Vreugde!

Na de uitgestrekte landing op de waterpartij, meteen opgewekt snateren en daarop gulzig een partij waterplanten opdiepen. Mochten de plassen van het Noordelijk eiland kunnen jammeren om hun afwezigheid, er zouden tranen geplengd worden! Het exponentieel absentisme van echt dikke dons jassen in de etalages vertoont een even angstwekkend patroon als de keuze voor de Lage landen als winterbivak van deze sierlijke geelvleksenavels. Getooid in een softshell jas laten we onze telescoop snel over een stel trefzekere plassen glijden op zoek naar grote, witte vlekken. Piepend en vol ongeloof slingert de statiefkop heen en weer en nog eens. We wrijven het zand uit de ogen. Het helpt niet.

De groene omgeving blijft engelloos. We klappen het statief dicht en nemen vanop een dijk een blik op een gedekte tafel bestaande uit bietenresten, maar ook hier is het soep zonder balletjes! Zijn we getuige van de zwanenzang der kleine zwanen?

De soorten witte zwanen die we in Vlaanderen kunnen waarnemen, zijn op één karig bevingerde hand te tellen. Met de knobbelzwaan als overwinteraar en broedvogel

en de kleine en wilde zwaan, beide noordelijke/Siberische schaarse wintergasten, is het lijstje waspoederwitte pluimen wel afgewerkt.

De dalende trend van overwinterende kleine zwanen noopte tot onderzoek. Technologische innovaties faciliteren onze hunker naar kennis over de reisroutes van vogels. GPS-zenders op het lichaam van de vogels stellen ons in staat om alle bewegingen nauwgezet op te volgen. Zo ook bij kleine zwanen die met een GPS-halsband worden uitgedost. Hun voedsel in de broedgebieden wordt in het najaar schaars of niet meer bereikbaar. Waterplanten bevinden zich onder een laag ijs, gras en oogstresten zijn bedolven onder een laag sneeuw en dwingen de zwanen, met tussenstops, zuidwaarts te migreren. Maar wat als onze noordelijke makkers ook in softshell jassen kunnen blijven rondsjokken en er ook daar “geen winters meer zijn”? Is de migratiedrang toch een absoluut “ingebakken” instinct of passen de vogels zich aan de gewijzigde – mildere- omstandigheden in het noorden aan?

Migreren kost veel energie en hindernissen, met hoogspanningsleidingen, windmolens, predatie door bijvoorbeeld vos maken van de zuidelijke reis een uitdaging. Sowieso is het percentage jonge vogels in overwinterende groepen al jarenlang erg laag. Maar er is meer aan de hand.

Onderzoek leert dat kleine zwanen niet plaatsgebonden zijn en de trek laten afhangen van de temperatuur. Met de klimaatwijziging en de stijgende temperaturen zijn de grofweg 20.000 overwinterende kleine

zwanen in Nederland (jaren '90) teruggevallen tot een paar duizend. Samen met Zuid-Engeland vormde Nederland zowat hét winterverblijf bij uitstek voor deze Siberische toendrabroeders. Het bolwerk is echter verkast richting noorden, onder meer in Schleswig-Holstein. Maar ook in Noord-Duitsland nemen de aantallen overwinterende kleine zwanen sterk af.

Reden genoeg voor onze Duitse vrienden om een zesjarig project in de startblokken te zetten. Sedert november 2020 worden kleine zwanen van een zender voorzien en de verplaatsingen van de vogels opgevolgd. Op de website <https://zwergrschwan.de/> kan je grasduinen in de vliegroutes van de vele gezenderde vogels.

Voorlopig besluit luidt dat de temperatuur ervoor zorgt dat de kleine zwaan als “flexibele migrant” met noordelijk voedsel binnen handbereik, ook langer noordelijk blijft hangen. Daarnaast zal het ook boeiend zijn om na te gaan of jonge vogels eerder geneigd zijn om de oudervogels te volgen dan wel een andere noordelijkere overwinteringsresort zullen kiezen.

Hopelijk is er een timmerman die de sleutel naar engelland kan maken zodat we deze gracieuze watervogels nog vele jaren redelijk dichtbij huis kunnen bewonderen!

Wouter Van Assche – Vogelwerkgroep Rupel

Kleine zwanen op het Noordelijk eiland – foto: Karl Van Overloop

Kraanvogels zijn bijzonder grote en indrukwekkende vogels en met tienduizenden trekken ze tijdens het najaar in grote groepen vanuit de broedgebieden in Noord- en Midden-Europa naar de overwinteringsgebieden in Spanje en Marokko.

Daarbij houden ze wekenlange tussenstops, onder meer aan het Lac du Der in de Champagnestreek in Noord-Frankrijk. Op topdagen kan men daar meer dan 80.000 kraanvogels zien. Het Lac du Der is het grootste meer van Frankrijk, het ligt hier ongeveer 350 km vandaan en het is één van de beste vogelkijkplaatsen in West-Europa. Vervolgens trekken ze met z'n allen door naar de overwinteringsgebieden in Spanje, onder meer bij het Laguna de Gallocanta in Noord-Spanje en de Extremadura in het westen van Spanje. Het Laguna de Gallocanta is een beetje vergelijkbaar met het Lac du Der, met eveneens grote groepen kraanvogels, wel minder dan aan het Lac du Der. In de Extremadura overwinteren eveneens tienduizenden kraanvogels, in de dehesa met kurk- en steeneiken zoeken ze naar eikels. Men hoort ze dan wel, maar ze zijn er moeilijker te zien.

Tijdens het voorjaar, vooral tijdens de eerste weken van maart kan men ook in ons land de trek van de kraanvogels bekijken. Men moet dan wel naar de Oostkantons, vlakbij de grens met Duitsland. Met wat geluk kan men er soms duizenden kraanvogels naar het noorden zien trekken.

Tijdens de eerste week van maart stonden we er dan ook, op goede plekken waar men kilometers ver kan kijken. Maandag, dinsdag en woensdag zagen we groepen kraanvogels voorbijtrekken, iederéén tevreden. Maar donderdag en vrijdag was het helemaal anders, weinig of geen trekkende kraanvogels. Een bijzonder felle oostenwind dreef de groepen naar het westen, onder meer naar ons rivierenland langs de Schelde en de Rupel.

Terug thuis nam ik op zaterdagmiddag de veerboot van Schelle naar Wintam. Ik was nauwelijks enkele minuten aan de overkant toen er een groep van 56 kraanvogels vlak boven mijn hoofd naar het noordoosten vloog, voor ik bekomen was van de verrassing waren ze reeds uit het oog verdwenen. Terug thuis bood een blik op www.waarnemingen.be een bijzonder lange lijst kraanvogelwaarnemingen helemaal van West-Vlaanderen tot Limburg, met onze regio er middenin.

Wat het echter nog veel leuker maakte, was dat een grote groep kraanvogels was neergestreken in de polders van Bazel, een onvergetelijk moment voor de vogelkijkers aan de overkant van de Schelde. Vogelkijkers die zondagochtend vroeg uit hun bed konden, waren dan ook getuige van een onvergetelijk vogelkijkspektakel, het opvliegen en vertrek van honderden kraanvogels naar het noorden. Maarten Mortier was één van hen en bezorgde ons deze bijzonder mooie foto's.

Geniet ervan en bedankt Maarten.

Op 13 oktober 2024 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Dat wil zeggen dat vanaf januari 2025 het gemeentelijk en provinciaal natuurbeleid in grote lijnen vast ligt voor de volgende 6 jaar. We willen ervoor zorgen dat natuur een volwaardige plaats heeft in dat beleid.

De natuur en het leefmilieu in Aartselaar verdienen onze steun en moeten ook op politiek vlak de hoogste aandacht krijgen. Daarom heeft Natuurpunt Aartselaar een memorandum opgesteld en juist één jaar voor de verkiezingen aan de kandidaat-politiekers van de verschillende partijen voorgelegd. We verlangen dat de politieke partijen onze bezorgdheden opnemen in hun beleidsprogramma's. Vlaanderen hoort bij de kwetsbaarste gebieden ter wereld voor klimaatverandering. Dat blijkt niet alleen uit internationaal onderzoek, maar ook uit de extreme weersomstandigheden, die we de laatste jaren gezien hebben. Dit decennium moet de uitstoot drastisch omlaag. Daarnaast moeten we Vlaanderen ook klimaatrobuust maken. Niet alleen kan natuurherstel daar een belangrijke rol in spelen, het is ook noodzakelijk om het biodiversiteitsverlies te keren.

We nodigen de kandidaat-politiekers van harte uit om de voorstellen in ons verkiezingsmemorandum te ontdekken en we gaan graag met hen in gesprek hoe we die samen kunnen realiseren.

Onze voorstellen samengevat in 10 punten:

1. Uitbreiding van de natuurgebieden: voer een actief aankoopbeleid samen met ANB. Ondanks de aankoopperimeter van ANB is Natuurpunt steeds bereid aankopen te overwegen indien ANB hier om budgettaire redenen moet van afzien.
2. Meer natuur in openbare ruimte en privé tuinen: natuurvriendelijk inrichten van openbare ruimte, acties als behaag natuurlijk, tegelwippen, maai mei niet, ontkleuren van jachtgebied in eigen tuin, ...
3. Een mobiliteitsplan voor planten en dieren: ecologische corridor aan Pierstraat behouden, subsidiereglement voor KLE activeren, groene overkapping A12, ...
4. Faciliteer het leren samenleven met (terugkerende) wilde natuur: aandacht aan "moeilijkere" soorten zoals vos, marter, vleermuizen en voorzie een duidelijk aanspreekpunt waar burgers terecht kunnen voor informatie en mogelijke preventieve maatregelen om schade te voorkomen.
5. Meer natuur zorgt voor meer welzijn: groene schoolomgeving, wijkspeelnatuur, anti-zwerfvuilacties, ...
6. Natuur maakt Aartselaar klimaatrobuust: uitwerking watergevoelige openruimtegebieden (WORG), duurzaam bodem- en grondwaterbeleid, 'klimaatreflex' bij de aanvang van elk ruimtelijk project, ontharding, ...
7. Naar meer burgerparticipatie: samenwerking met lokale natuurverenigingen, versterking Milieuadviesraad, ...
8. Nieuwe vormen van landbouw geven zuurstof aan natuur: stimuleren van duurzame landbouw en korte keten, groene dooradering van het (landbouw)landschap, minder vleesconsumptie, ...
9. Een zuiver milieu geeft de natuur meer kansen: aanbevelingen inzake lucht-, licht- en bodemverontreiniging, aanleg retentiegebieden, ...
10. Natuurpunt versterkt de samenleving: met 450 leden-gezinnen versterkt Natuurpunt het draagvlak voor het natuurbeleid van de gemeente.

De volledige tekst van het verkiezingsmemorandum lees je op onze website (pdf, 6 blzn):

www.natuuraartselaar.be/beleid/verkiezingen2024.html of via de QR-code.

Bijenhotel voor grondbijen - foto's: Luk Smets

In de Reukens staan twee bijenhôtels. Deze zijn bedoeld voor solitaire bijen. Tweede helft maart is het op zonnige dagen een hele begankenis van rondvliegende gehoornde metselbijen, de eerste verschijnende soort in het voorjaar.

In Vlaanderen komen meer dan 300 soorten solitaire bijen voor. Maar de meeste maken een nest in de grond. Ongeveer 60 soorten nemen soms hun intrek in een bijenhôtel. Dus wilden we ook iets doen voor de grondbewonende soorten. Onder het grote bijenhôtel hebben we een "zandbak" gemaakt en gevuld met zavel. Een vroegere poging mislukte, daar honden hierin gingen graven. Nu hebben we de zavelbak met een ijzeren rooster afgedekt. Hou zeker je hond op afstand!

Kom eens meedoen!

Natuurpunt is een onafhankelijke vrijwilligersvereniging die zorgt voor de bescherming van kwetsbare en bedreigde natuur in Vlaanderen. De vrijwilligers zijn het kloppende hart van onze organisatie.

Ook Natuurpunt Aartselaar heeft een boeiende werking met gemotiveerde vrijwilligers, die op verschillende vlakken in Aartselaar meer willen betekenen voor onze plaatselijke natuur.

We organiseren themawandelingen, ruimen zwerfvuil, richten natuurwerkdagen in samen met VELT, beschermen en inventariseren fauna en flora, geven lezingen of korte natuurcursussen, zetten infostanden op, busse afdelingstijdschriften, ...

Wil je je vrije tijd nuttig besteden? Wil je iets betekenen voor de natuur in jouw buurt? Word dan vrijwilliger bij Natuurpunt Aartselaar en maak mee het verschil. Neem contact via info@natuuraartselaar.be

20.04

De Reukens

VOORJAARSSNOEI FRUITBOOMGAARD

De fruitbomen in de boomgaard krijgen stilaan hun definitieve vorm en vragen enkel nog een onderhoudssnoei, liefst in het voorjaar. Enkele jaren geleden is er door ANB nog een rij fruitboompjes bijgeplant en daar is een vormsnoei wel aangewezen. Bij deze nieuwe aanplant zal Marcel Vermeir, onze lesgever snoeien, heel wat nuttige tips kunnen geven voor degenen die in eigen tuin aan de slag willen.

Bij de opstart van samenwerkingsverband Velt Aartselaar en Natuurpunt Aartselaar "Boomgaard De Reukens" lanceerden we het idee om geïnteresseerden een peter- of meterschap te laten opnemen voor de boomgaard, wat enkel inhield dat men zich, indien mogelijk, engageerde om enkele bomen zelf te snoeien (onder begeleiding). De jaarlijkse oogst (vooral van appels tot nu toe, want die floreren

blijkbaar 't best), wordt dan mooi verdeeld onder de meters en peters.

Door omstandigheden zijn er wel peters en meters weggevallen, dus als je geïnteresseerd bent: meld het gerust (liefst per mail aan njanssens1@telenet.be) en we nemen jullie graag op in het lijstje!

zaterdag 20 april, van 14 u tot 16 u

Afspraak aan de picknickbank op het Reukenspad. Je mag gerust klein snoei-materiaal meebrengen en enkele ladders zijn ook welkom!

Bijdrage voor leden Natuurpunt en Velt: 5 euro; niet leden: 8 euro. Peters en meters nemen gratis deel.

Inschrijven is noodzakelijk (i.v.m. verzekering) per mail aan njanssens1@telenet.be liefst voor 12 april en je inschrijving is definitief na storting van het juiste bedrag op BE41 979 965 8877 10 van Velt Zuid-Antwerpen met als mededeling "Voorjaarssnoei"

05.05

Olen

WANDELING IN HET OLENS BROEK

Het Olen Broek is een natuurgebied langs de Kleine Nete, vroeger een landbouwgebied en volledig verdroogd, maar vandaag terug een gevarieerd landschap met elzenbroekbossen, hooilanden, rivierduinen en houtwallen. In mei mogen we daar ook nog een kleurrijk bloementapijt bijrekenen.

We gaan dit gebied verkennen o.l.v. Eddy Vercammen. Eddy heeft als ANB-boswachter de afgelopen jaren intensief meegewerkt aan het hermeanderingsproject van de Kleine Nete. Hij is ook actief bij Natuurpunt Nete en Aa, kortom onze ideale gids.

Eddy zal ons begeleiden voor een wandeling van een zestal kilometer langs het overstromingsgebied van de Hellekens, de nieuwe meanders van de Kleine Nete met zicht op de beemdjes van de Langendonk en de veenkuilen in het Olen Broek.

zondag 5 mei, van 13.30 u tot 17 u

We verzamelen om 13.30 u aan de brug over de Nete in de Oud-Strijderslaan. Dit is de laterale weg langs de ring van Herentals. Hier vullen we maximaal een aantal wagens en rijden dan naar het vertrekpunt in Olen. Op het einde van de wandeling staan we terug aan de Oud-Strijderslaan in Herentals en kunnen diegenen, wiens auto daar nog staat, direct huiswaarts vertrekken. Voor de chauffeurs van de wagens die nog aan het startpunt in Olen staan, regelen we vervoer naar daar. We verwachten dat dit alles tegen 17 u zal gefikst zijn. Wegens deze pendeldienst regelen we geen carpooling vanuit Aartselaar.

Deelname is gratis, maar wel ten laatste op 30 april te melden via mail aan: jan.eulaers@icloud.com of via SMS aan 0495 52 77 31. Via dit nummer kan je Jan ook meer info vragen (of melden dat je zelf geen vervoer hebt). Het aantal deelnemers is beperkt tot 25.

11.05

Zinkvalstraat

"ADOpteer een BERM" – ZWERFVUIL OPRUIMACTIE

De Milieuraad van Aartselaar startte in 2010 met de actie "Adopteer een berm". Natuurpunt Aartselaar sprong natuurlijk op de kar en nam de berm langs de Cley-

Marcel Vermeir geeft deskundige uitleg bij het snoeien – Foto: Ria Thys

daellaan en de Zinkval als actiegebied. In de voorbije jaren hebben de vrijwilligers van Natuurpunt Aartselaar al enkele honderden zwerfvuilniszakken gevuld. Na de laatste opruiming dd 3 maart stond de teller op 579!

Telkens weer opnieuw liggen de bermen er vervuild bij en dus is en blijft deze actie broodnodig indien we onze gemeente zuiver willen houden...

zaterdag 11 mei, van 10 u tot ca 11.30 u

Daarom roepen wij iedereen op om mee te komen helpen bij onze zwerfvuilactie...!!!

Afspraak op de parking aan Zinkval. Werkhandschoenen en stevig schoeisel zijn aan te raden.

Meer info bij Ronny Verelst:
ronnyverelst@telenet.be
0475/58 55 70

25.05

Cleydaelhof

PLANTENINVENTARISATIE

Wij willen een volledig zicht krijgen op wat er bloeit in het Cleydaelhof te Aartselaar. Daarom gaan we er ook dit jaar onder leiding van Alain Pieters de planten determineren. We proberen alle planten op naam te brengen. Een goede flora is hierbij behulpzaam.

zaterdag 25 mei, van 10 u tot 12 u

Afspraak op de parking Zinkvalstraat/ Cleydaellaan (tegenover het kasteel). Meebrengen: flora, loep, waterdicht schoeisel.

Info: luk.smets@telenet.be
0477 66 94 32

01.06

De Reukens

PLANTENINVENTARISATIE

Wij willen een volledig zicht krijgen op wat er bloeit in De Reukens te Aartselaar. Daarom gaan we er ook dit jaar onder leiding van Alain Pieters de planten determineren. We proberen alle planten op naam te brengen. Een goede flora is hierbij behulpzaam.

zaterdag 1 juni, van 10 u tot 12 u

Afspraak aan de picknickbank op het Reukenspad
Meebrengen: flora, loep, waterdicht schoeisel.

Info: luk.smets@telenet.be
0477 66 94 32

16.06

De Reukens

INSECTENWANDELING

Wil jij weten of er in de Reukens reuzen zitten? Word je geboeid door het steekspel tussen metselbij en sluipwesp? Wil je graag het verschil tussen een libel en een juffer leren kennen? Of wil je meer te weten komen over het verleidingspel van een schorpioenvlieg? Al deze verlangens kunnen bevredigd worden op onze wandeling over insecten en andere kleine kruiers.

Jeroen Touchant neemt je graag op sleeptouw door het wondere wereldje van de insecten.

zondag 16 juni, van 10 u tot 12 u

Jong en oud is welkom op deze wandeling, maar vooraf inschrijven is nodig. Dat doe je bij Ria Thys - bij voorkeur via mail - ria.thys@telenet.be - 0476 33 79 36

We vertrekken aan de picknickbank op het Reukenspad en we zijn daar tegen 12 u ook terug.

Heb je een loeppetje, dan mag je dat altijd meebrengen. Afhankelijk van het weer in de weken ervoor zijn laarzen misschien geen overbodige luxe. Bij mooi weer is een zonnepetje en een flesje drank zeker aan te raden.

23.06

Zinkvalstraat

"ADOpteer een BERM" – ZWERFVUIL OPRUIMACTIE

Met de zomervakantie voor de boeg is het zinvol om nog eens een opruimactie te doen. Want het is zoveel gezelliger te fietsen en te wandelen langs propere bermen en in een zwerfvuilvrij natuurgebied.

zondag 23 juni, van 10 u tot ca 11.30 u

Dus: kom helpen bij onze zwerfvuilactie...!!!

Afspraak op de parking aan Zinkval. Werkhandschoenen en stevig schoeisel zijn aan te raden.

Meer info bij Ronny Verelst :
ronnyverelst@telenet.be
0475/58 55 70

Snuit is het buitenpretloket van Natuurpunt. We nemen kinderen en (groot)ouders mee op pad. Naar buiten, om natuur te beleven. Met het Snuitlogo herken je dadelijk onze kinderactiviteiten.

Voor kinderen, ouders of grootouders

29.05

De Reukens

WATERDIERTJES ZOEKEN

Enkele jaren geleden is er in De Reukens een poel gegraven. Vandaag gaan we kijken in de poel welke waterdiertjes er allemaal wonen!

Peter, Lisette, Luk en Ria gaan je hierbij helpen. Met schepnetjes mag jij de diertjes vangen en even bekijken in een loupetotje. Met behulp van zoekplaten willen we weten welke naam ze hebben. En nadien laten we de diertjes natuurlijk terug vrij. Ben je ook zo benieuwd als wij?

woensdag 29 mei, van 14 u tot 16 u

Samen met oma, opa, mama of papa zijn kinderen tussen 6 en 12 jaar welkom aan de Langlaarsteenweg, hoek Oeyvaersbosch, inkom naast infobord. Als je een schepnetje hebt, mag je het meebrengen! Ook laarzen kunnen handig zijn.

Gratis, maar inschrijven is noodzakelijk bij Ria Thys, ria.thys@telenet.be

NATUUR.HUIS DE PAARDENSTAL

Natuur.huis de Paardenstal ligt aan de Boomsestraat 221 Niel-Hellegat en is ook bereikbaar via het wegje achter de huizen Boomsestraat, parking inrijden thv huisnummer 266. Of vanaf de Rupeldijk de wandelknooppunten 154 en 153 volgen.

Open op zondag 7 april, van 13u tot 17u. In de periode mei/september elke zondag open van 14u tot 18u, sporadisch ook open op zaterdagmiddag, mits er vrijwilligers beschikbaar zijn.

Info: 0486/105.080 of info@natuurpuntrupelstreek.be

06.04 – 04.05 – 01.06

Schelle/Wintam**VOGELS KIJKEN OP HET NOORDELIJK EILAND**

Elke maand maken vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel een vogelkijkwandeling rond het Noordelijk eiland. De wandelafstand bedraagt 4 km, het tempo is dus laag en men krijgt dan ook ruim de tijd om de vogels te bekijken.

Het aantal deelnemers wordt beperkt, meld dus vooraf je deelname via: debacker-vanlinden@telenet.be

zaterdag 6 april, 8u50 tot 12u

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, veerboot 9u en veerboot

terug om 12u.

Volgende excursies: 4 mei en 1 juni

Organisatie: *Vogelwerkgroep Rupel*

27.04

Hemiksem/Bazel/Rupelmonde**VOGELS KIJKEN IN DE POLDERS VAN BAZEL/RUPELMONDE**

Een birdwatchtrip in de polders van Bazel/Rupelmonde mag niet ontbreken in deze agenda. De veerboot aan het Callebeek is de plaats van afspraak. In korte tijd hebben de polders tussen Bazel en Rupelmonde zich getransformeerd tot een topgebied voor vele vogelsoorten. We wandelen omheen een nieuw schorregebied en vanaf de vroegere Scheldedijk, nu een overlooptdijk hebben we een prachtig zicht op de wetlands, de machtige Schelde en de brede slikplaten aan de in- en uitwateringssluizen. Terugwandelen doen we langs de Rupelmondse kreek en daar brengen we ook een bezoek aan het mooi gerestaureerde Coninxhofje. De wandelafstand bedraagt ongeveer 7 km.

zaterdag 27 april, 9u10 tot 12u15

veersteiger Callebeek, einde Callebeekstraat Hemiksem

Parkeren kan in de Callebeekstraat of Scheldestraat. De veerboot vertrekt stipt om 9u20!

Meebrengen: verrekijker, eventueel telescoop, vogelgids, stevige wandelschoenen.

Meld vooraf je deelname: info@natuurpuntrupelstreek.be

Organisatie: *Vogelwerkgroep Rupel*

18.05 – 13.07

Rumst/Walem**VOGELS KIJKEN GGG BATTENBROEK/ GROTE VIJVER**

Samen met vrijwilligers van Vogelwerkgroep Rupel kan je om de 2 maanden een vogelkijkwandeling maken langs de Dijle en de Grote Vijver en omheen het GGG Battenbroek. De wandelafstand bedraagt 4 km en de wandeling gaat over goed begaanbare paden. Voor beginnende vogelkijkers stellen we verrekijkers ter beschikking.

zaterdag 18 mei, 9u tot 12u

Picknickplaats wandelbrug Netedijk Rumst, volg aan Markt wegwijzer Netebruggen

Meebrengen: verrekijker, een vogelgids en eventueel een telescoop.

Het aantal deelnemers wordt beperkt, meld dus vooraf je deelname via: debacker-vanlinden@telenet.be

Volgende excursie: zaterdag 13 juli

Organisatie: *Vogelwerkgroep Rupel*

Blauwborst – foto: Fons Van den heuvel

Grutto – foto: Luc Meert

23.05

Hemiksem/Kallo/Verrebroek/Kieldrecht/Doel

VOGELKIJFIETSTOCHT NATUURGEBIEDEN LINKEROEVER

De Waterbus brengt ons tot bij halte Zwijndrecht en enkele kilometers verder start het vogels kijken aan de Broedvlakte Zwijndrecht, het Groot Rietveld en de Rietmoerassen bij Kallo, daarna fietsen we door richting Drijdijck, Putten West en Putten Weiden. Via Prosperpolder Zuid fietsen we tot aan de vogelkijkhut aan het Verdrongen Land van Saeftinghe, om dan via de Hedwigepolder, Prosperpolder Noord, de Schorren van den Ouden Doel, het Paardenschor en Doelpolder Noord te bereiken. Na het vogelkijkmoment bij Doelpolder Noord volgt er nog een 15 km lange fietstocht door het havengebied naar halte Liefkenshoek, waar we de Waterbus nemen richting het Callebeekveer. De totale fietsafstand bedraagt 50 km. Heb je een elektrische fiets, hou er dan rekening mee om met een opgeladen batterij te vertrekken.

donderdag 23 mei, 8u50 tot 18u30

veer Callebeek, Scheldestraat/Callebeekstraat Hemiksem – Waterbus om 9u (stipt)
Meebrengen: verrekijker, fototoestel, picknick, voldoende drank, aangepaste kledij.

Betalen op de Waterbus kan via een 10-vaartenkaart of met bancontact. Voor de heen- en terugvaart betaal je 4 vaarten. Het aantal deelnemers wordt beperkt

tot 12 deelnemers, meld dus vooraf je deelname:
info@natuurpuntrupelstreek.be

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

08.06

Tholen/Schouwen-Duiveland

VOGELKIJKTOCHT THOLEN – SCHOUWEN/DUIVELAND

Vandaag staan er bezoeken aan de mooiste vogelkijkgebieden op Tholen en Schouwen-Duiveland op het programma. We starten met het vogels kijken aan het oud haventje van de Rattekaai, daarna staan er stops aan de Schakerloo- en de Scherpenissepolder op het programma. Na de middag bezoeken we de Van Haaftepolder en trekken verder richting de inlagen bij Ouwkerk en Zierikzee, speuren naar akkervogels bij Burgsluis. De Flauwers- en Weverinlagen zijn een leuke plek om deze vogelkijktocht af te sluiten.

zaterdag 8 juni, 8u tot 20u

parking kerk H.Hart (A12) Antwerpsestraat/Eikenstraat Boom
We rijden met eigen wagens, de totale rijafstand bedraagt ongeveer 300 km, meerrijders betalen 22 euro aan de chauffeurs.
Meebrengen: verrekijker, eventueel telescoop en een picknick.
Meld vooraf je deelname:
info@natuurpuntrupelstreek.be

Organisatie: Vogelwerkgroep Rupel

29.06

Schelle/Wintam/Rupelmonde

DRIE-VERENWANDELING MET NATUURPUNT

Tijdens deze wandeling maken we dankbaar gebruik van de veerboten die ons in een wip over de Rupel en 2 keer over de Schelde brengen. We starten met een wandeling omheen het vogelrijke Noordelijk eiland, in deze periode van het jaar kunnen we een mooie reeks broedvogels bekijken. Om dan via de Nattenhaasdonk naar de veerboot op de Scheldedijk te wandelen en de oversteek te maken naar het pittoreske Rupelmonde. Aan de Rupelmondse kreek gaan we op zoek naar sporen van bevers en in de polders tussen Rupelmonde en Bazel kijken we naar het jonge leven op de plassen. Met de veerboot aan het Callebeek varen we terug richting Rupelstreek om dan via de Schelde- en Vlietdijk, de Maaielei en de Laardreef terug naar ons vertrekpunt te wandelen.

De wandelafstand bedraagt ongeveer 14 km. De picknick gebruiken we in een cafeetje in Rupelmonde.

zaterdag 29 juni, 9u20 tot 17u

Parking Tolhuis (Rupeldijk), einde Tolhuisstraat Schelle, we nemen de veerboot van 9u30

Meebrengen: verrekijker, picknick en eventueel een drankje voor onderweg
Info en inschrijven:
info@natuurpuntrupelstreek.be

30.06

Terhagen

ZOMER IN DE KLEIPUTTEN

We wandelen in de vroegere kleiputten tussen Terhagen en Reet, waar de natuur haar gang is kunnen gaan nadat de kleiontginning er tientallen jaren geleden werd stopgezet. We genieten van enkele unieke plekjes en hopelijk van heerlijk zomerweer.

zondag 30 juni, 10u tot 13u

poort NV De Beukelaer, Kardinaal Cardijnstraat, Terhagen (parking vlakbij rotonde einde Kapelstraat)
Meebrengen: verrekijker, fototoestel, evt. loupe, hoge wandelschoenen of laarzen (zeker bij nat weer)
Meld vooraf je deelname: via SMS: 0475/371473 of via email: mdmaesen@gmail.com

Organisatie: Natuurpunt kern Boom/Rumst

In actie voor de torenvalk...

Torenvalken zijn jagers van het open landschap en ze zijn makkelijk herkenbaar aan hun manier van jagen. Steeds met de kop in de wind, de staart wijd open gespreid hangen ze boven een weiland, akker of een dijk naar beneden kijkend op zoek naar muizen.

Vorig jaar leverden de controles van 27 torenvalkennestkasten, die verspreid staan langs velden en akkers in Klein-Brabant en de Rupelstreek 16 geslaagde broedgevallen op, met een totaal van 69 jonge torenvalken. Gewapend met een lange ladder gingen we de voorbije maanden meerdere keren op stap voor het plaatsen van nestkasten op enkele goede locaties. Af en toe kiezen we ervoor om een nestkast te verwijderen, zoals de nestkast in het landschap van de Speltevelden in Schelle. Op korte afstand van de nestkast werd vorig jaar een windturbine gebouwd, waardoor het risico bestaat dat de torenvalken in aanvaring komen met de draaiende wieken van de windturbine.

Tekst: Erik De Keersmaecker

Foto: Gie Wyckmans - Verwijderen nestkast torenvalk landschap Speltevelden Schelle